Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 55. årgang Nr. 4/2021

Nasjonalparken har sterk støtte
Østmarka-minner gjennom generasjoner
Hederspris til Sigmund Hågvar

SLÅ RING
OM
ØSTMARKA

Eventyrlige Østmarka

Av Sigmund Hågvar

Lederen:

Østmarka er unik. Den ligger der som en grønn oase, like ved hovedstaden. Den er døgnåpen og gratis. Den tar imot deg i både sorg og glede. Og du er alltid i bedre stand når du vender tilbake fra den.

Vi kan gjerne snakke om rødlistearter og sjeldne skogtyper. Ja, de finnes der inne og må tas vare på. Men menneskene som sogner til Østmarka må også ta vare på seg selv. «Naturen er vårt største apotek» sa professor i sosialmedisin, Per Fugelli. Naturen stiller ingen krav til deg, den bare møter deg med sin ro og sin skjønnhet.

Koronaen lærte mange å «gjenoppdage» naturen, også Østmarka. Når vi ikke kunne møte hverandre, kunne vi møte naturen. Naturen ble et fristed for våre slitne hoder, og en ventil for vår «innestengthet» og våre savn. Aldri før har det hengt flere hengekøyer i Østmarka. Aldri før har flere vendt hjem med et hardt tiltrengt påfyll av optimisme, glede og energi.

Østmarka er ikke veldig stor, men stor nok til oss alle. Stor nok til dem som vil lufte hunden langs stier eller veier i nærområdet, men også stor nok til dem som vil søke «villmarka» langt der inne. Kronglete nok til dem som søker et bortgjemt fiskevann eller en trolsk sildrebekk, der det knapt har vært mennesker på årevis. Og variert nok til oppdageren som jakter sjeldne orkideer eller mosearter på kalkrike småmyrer, eller i nesten utilgjengelige kløfter.

Østmarka har noe å tilby til oss alle. Men forstår vi disse verdiene i tide? Klarer vi å tenke hundre år, eller enda lenger fram i tid?

Forslaget om en nasjonalpark i Østmarka er nettopp tuftet på langsiktig tenkning. Og en innsikt i at en redningsaksjon må foregå nå. De intakte partiene i Østmarka kan aldri bli større, bare holdes konstant eller minke. Det må tas grep før noen – kanskje med fulle tillatelser – sender maskinene inn for å grave veier eller hogge gammelskogen i de siste «villmarkene». Vi må slå ring om Østmarka før vi bit-for-bit har ødelagt et sammenhengende stykke eventyrlig natur.

Derfor sloss vi for en varig sikring av Østmarkas unike naturverdier. Derfor holder vi ut. Derfor må det bli nasjonalpark.

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo
Ansvarlig redaktør: Helga Gunnarsdóttir
Redaktør: Bjarne Røsjø
e-post: Bjarne.rosjo@brmedia.no

Forsidebilde: *Blinkefossen ved Svarthol*
Foto: *Bjørnar Thøgersen*
Grafisk design, repro og trykking: 07 Media – 07.no
Opplag: 4 500
Frist for stoff til neste nr. er 15. januar 2022

TRYKT I NORGE
NO - 1470

Tømmerholtjern – en plass for naturopplevelser i Nordre Follo. Foto: Espen Bratlie

Styret i Østmarkas Venner 2021–2022

MILJØMERKET TRYKKERI
07 MEDIA – 2041 0379

Leder: Helga Gunnarsdóttir 959 92 349

Nestleder: Johan G. Ellingsen 909 21 568

Sigmund Hågvar 917 14 510
Bente Lise Dagenborg 419 22 941
Ingunn Lian Nylund 949 82 006
Bjørnar Thøgersen 416 25 025

Kristin Lund 957 09 166
Varamedlemmer: Bjørn Bakke 915 19 716
Rolf Kristian Medbøe 454 06 262
Øyvind Pettersen 454 57 346

Medlemsregister og regnskap: Ingunn Lian Nylund 949 82 006
E-post til styret og ansatte: fornavn@ostmarkasvenner.no

Fra venstre: stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Lan Marie Nguyen Berg og Frode Jacobsen, ØVs styreleder Helga Gunnarsdóttir, stortingsrepresentant Lars Haltbrekken, ØVs nestleder Johan G. Ellingsen. Foto: Steinar Saghaug.

Sterk politisk støtte til nasjonalparken i Østmarka

Tekst: Bjarne Røsjø

De fire stortingsrepresentantene som kom til Østmarkas Venners høstmøte 16. november uttrykte sterk støtte til planene om nasjonalpark i Østmarka. – Klima- og miljøminister Espen Barth Eide kommer snart til et nytt ØV-møte og tar salen med storm når saken er vel i havn, spådde partifellen Frode Jacobsen fra Ap i Oslo.

Mange nasjonalpark-tilhengere har vært urolige for hvordan det skulle gå med planene om en nasjonalpark i Østmarka, etter at tilhengerne i Arbeiderpartiet (Ap) dannet regjering med motstanderne i Senterpartiet (Sp). Den nye regjeringens Hurdalserklæring, som er fundamentet for regjeringens politikk, bruker ikke ordene «nasjonalpark» eller «verneområde» en eneste gang. Har naturvern-motstanderne i Sp fått for stor innflytelse?

Østmarkas Venner valgte derfor å bruke sitt årlige høstmøte til å belyse nasjonalparkens framtid, og denne gangen kom det hele fire stortingsrepresentanter til møtet på Skulle-

rudstua: Ola Elvestuen (V), Lan Marie Nguyen Berg (MDG), Lars Haltbrekken (SV) og Frode Jacobsen (Ap). De tre første sitter i Energi- og miljøkomiteen på Stortinget, mens Jacobsen er medlem av Finanskomiteen og dermed vokter pengesekken.

Mer bekymret for skiføret

Ola Elvestuen og Lan Marie Nguyen Berg åpnet paneldebatten med å erklære seg som varme tilhengere av nasjonalparken i Østmarka, og det har de jo vært lenge. Da det ble Frode Jacobsens tur, feide han tvilen til side:

– Det er ikke så ofte jeg kan si det, men jeg er enig i alt Ola Elvestuen og Lan Marie Nguyen Berg har sagt! Jeg er mer bekymret for skiføret i Østmarka enn for at vi ikke skal klare å få til denne nasjonalparken, sa han.

Frode Jacobsen sa deretter at nasjonalparken er en sak som Oslo Ap har kjempet for siden 2012.

– Jeg tror dette blir en sak som vi kommer til å vinne fram med. Her er det stor lokal enighet, og slik jeg leser Sp er de veldig opptatt av at beslutninger skal tas lokalt. Her er det ikke bare lokal enighet, men også sterkt lokalt engasjement, understreket han.

Jacobsen fortalte også at Ap i alle kommunene rundt Østmarka er veldig entusiastiske for prosjektet. Deretter siterte han klima- og miljøminister Espen Barth Eides svar til Stortinget i begynnelsen av november, etter at SVs Kari Elisabeth Kaski hadde krevd en avklaring. I svaret påpekte Barth Eide at det er et sterkt og positivt engasjement fra befolkningen i tilstøtende områder. Et eventuelt vedtak om vern av Østmarka nasjonalpark vil tidligst kunne skje høsten 2022.

– Jeg vil imidlertid sørge for at disse prosessene ikke tar lengre tid enn nødvendig, skrev Barth Eide.

Og så kom det: – Alle vi som sitter her kommer til å ta opp dette med Espen med jevne mellomrom. Han representerer Oslo Ap og sitter nå i regjering, så denne saken er i de beste hender. Espen kommer hit og tar salen med storm når denne saken er vel i havn, profeterte Jacobsen.

Ingen tvil om verneverdiene

Ola Elvestuen konstaterte at det aktuelle området i Østmarka utvilsomt har de verdiene som tilsier at det kan være en nasjonalpark. Men det har vært en utfordring at den gjeldende nasjonalparkplanen inneholder en uklar betingelse om at nye nasjonalparker skal bygge på en lokal forankring. I dette tilfellet har kommunestyret i Enebakk gått imot planene, og det argumentet bruker motstanderne for alt det er verdt. Elvestuen trodde likevel ikke at denne motstanden ville få avgjørende betydning.

– Problemet er egentlig at det er så lett å trenere slike saker i et regjeringssystem eller i et departement. Men Stortinget kan dytte på saken og til og med gjøre vedtak, og det formelle vedtaket må gjøres av Kongen i statsråd. Jeg kan avslutte med å si at jeg ikke er en sånn som pleier å gi seg, Siv Jensen har bekreftet det! Jeg er helt sikker på at vi får til en nasjonalpark i Østmarka, sa Elvestuen.

«Østmarka tar deg»

Lan Marie Nguyen Berg begynte sitt innlegg med en varm kjærlighetserklæring til Østmarka. Hun og ektefellen hadde nettopp flyttet til Hellerud da Frode Jacobsen møtte ektefellen i skogen og fortalte at «Østmarka tar deg». Og det gjorde Østmarka, raskere og mer dyptgripende enn Berg hadde kunnet forestille seg.

– Jeg ble grepet av Østmarka! Det å kunne gå inn i skogen og føle på det uendelige, å føle på stillheten; å kunne dykke ned i en mørkegrønn, eventyrlig og mosekledd dal, eller å se langt utover de vakre områdene, det er bare helt fantastisk. Alle de som har Østmarka som nærskog har mye å takke dere i ØV for, sa Berg.

Lan Marie Nguyen Berg var byråd for miljø og samferdsel i Oslo fra 2015 til 2021 og ble godt kjent med nasjonalpark-planene i den perioden. Bystyret i Oslo gikk allerede i 2013 inn for nasjonalparken med stort flertall, men i Akershus-kommunene var holdningen en annen.

– Noe av det første som skjedde etter at jeg var blitt byråd, var at ØV banket på døra mi og foreslo at Statsforvalteren og ordførerne i de relevante kommunene burde dra på studietur til Tyrestad utenfor Stockholm, for å vise hvor fint det er å ha en bynær nasjonalpark. Etter den turen var ordførerne fra de daværende nei-kommunene vesentlig mer positive, sa Berg.

Berg la særlig vekt på to argumenter for nasjonalparken. Det ene argumentet handler om opplevelsesverdiene for over en million mennesker som bor i nærheten av Østmarka. Det andre argumentet handler om naturverdiene.

– Vi hører av og til at folk argumenterer mot vern fordi vi «har vernet så mange prosent av landet». Men vi har sluttet oss til en internasjonal allianse av land som vil jobbe for å verne 30 prosent av naturen, og da må vi jo verne mye mer. I tillegg er det slik at mesteparten av verneområdene ligger høyt til fjells eller langt mot nord, sa Berg – og tilføyde:

– For meg er det helt uforståelig at Senterpartiet skal protestere på dette. Det finnes få verneforslag som er så grundig forankret. Alle kommunene unntatt Enebakk er jo for, og det ville være håpløst om Senterpartiet skal sitte på et kontor i Oslo sentrum og sørge for at vi ikke får til dette.

– Dette kunne vært verre!

Etter at Kari Elisabeth Kaski hadde lest Espen Barth Eides svar på spørsmålet om nasjonalparken, gikk hun inn på Lars Haltbrekkens kontor på Stortinget og sa at «Dette kunne vært verre!»

– For det svaret var ganske bra, det var ganske oppløftende! Det er ikke tvil om at den kampen dere og mange andre har ført til slutt kommer til å bære frukter, sa Lars Haltbrekken til ØVs høstmøte.

Haltbrekken minnet deretter forsamlingen om at han hadde vært leder i Naturvernforbundet for noen år siden og jobbet for å få opprettet nasjonalparker rundt omkring i landet. Høyre-politikeren Erling Lae hadde vært byrådsleder fra Høyre og var nylig blitt fylkesmann i Vestfold, og diskusjonen gikk

«..mørkegrønn, eventyrlig og mosekledd dal». Gammel granskog i sprekkesone ved Langvann. Foto: Bjørnar Thøgersen

Lan Marie Nguyen Berg og de andre stortingspolitikerne fikk til slutt hver sin kopi av den nye Østmarka-kalenderen. Foto: Bjørnar Thøgersen.

høyt om etableringen av Tjøme nasjonalpark.

– Da gikk Erling Lae ut i mediene og sa: Hvorfor skal det bare være kommunene i høyfjellet som skal få lov til å ha det privilegiet å ha en nasjonalpark? Det var veldig godt sagt. Hvorfor skal Oslo være et av veldig få fylker i dette landet som ikke har en nasjonalpark? Det er jo dypt urettferdig! sa Haltbrekken – som i prinsippet er motstander av monarkiet og ønsker å gjøre Norge til en republikk. Men han har stor sans for kong Harald:

– Ola sa at det er Kongen i statsråd som vedtar dette: Jeg stoler på Kongen! Kongen er Naturvernforbundets øverste beskytter, så

Lars Haltbrekken viste til at nasjonalpark-etableringer skal avgjøres av Kongen i statsråd. –Jeg er trygg på Kongens avgjørelse i denne saken! sa Lars Haltbrekken. Foto: Steinar Saghaug.

jeg er trygg på Kongens avgjørelse i denne saken, sa Haltbrekken, til stor munterhet i salen.

Nasjonalpark-argumentene er blitt sterkere

De fire stortingspolitikerne ble deretter utfordret av ØVs styreleder Helga Gunnarsdóttir, som fortsatt var litt bekymret for hva som kommer til å skje hvis motkreftene mobiliserer i den kommende høringsprosessen. Hva skjer når klima- og miljøminister Espen Barth Eide skal forhandle med landbruks- og matminister Sandra Borch?

Lars Haltbrekken var optimistisk og mente at mottakelsen som den nye regjeringen har fått fra blant annet natur- og miljøvernere, gjør at det mest naturvennlige partiet av de to – Ap – er nødt til å få en klar miljøseier.

– Espen Barth Eide har jo vært i Østmarka og uttrykt sin begeistring, så jeg tror at landbruks- og matministeren blir nødt til å bøye av. Flere partier og flere stortingsrepresen-

– Jeg er ikke en sånn som pleier å gi seg, Siv Jensen har bekreftet det! sa Ola Elvestuen. Foto: Steinar Saghaug.

– Jeg er mer bekymret for skiføret i Østmarka enn for nasjonalparken, sa Frode Jacobsen. Foto: Steinar Saghaug.

tanter fra det ene regjeringspartiet står klare til å presse på for å få saken igjennom, sa Haltbrekken.

Argumentene for nasjonalparken har utvilsomt blitt sterkere etter at Statsforvalteren innledet sin utredning, som fortsatt pågår. Helga Gunnarsdóttir innledet til paneldebatten med å minne om at Statsforvalteren har bestilt flere fagrapporter som er offentliggjort i løpet av året:

- Norsk institutt for naturforvaltning (NINA) har kartlagt verneverdiene og konkludert med at området oppfyller de kriteriene for en nasjonalpark som er oppgitt i naturmangfoldloven.

- NINA og Menon senter for miljø- og ressursøkonomi har konstatert at en nasjonalpark i Østmarka med stor sannsynlighet vil ha positive samfunnsøkonomiske konsekvenser.

- Byantikvaren i Oslo og Viken fylkeskommune ser positivt på nasjonalparken, blant annet fordi den vil bidra til å sikre kulturminnene i området.

Norge har forpliktet seg

Ola Elvestuen minte også om at Norge etter klimatoppmøtet i Glasgow har forpliktet seg til å stanse avskogingen, og det handler ikke bare om regnskoger. Det pågår samtidig en prosess i EU, som skal legge fram klimapakken Fit for 55 i 2021. Denne pakken handler om å redusere utslippene av klimagasser med 55 prosent fra 1990 til 2030.

– Skogdelen av denne klimapakken handler om at all gammelskog, alt over 160 år, skal vernes umiddelbart. Det kommer ikke automatisk til oss, men trykket på vern vil bli større, sa Elvestuen.

Frode Jacobsen foreslo at Østmarkas Venner framover burde jobbe mer mot de gruppene som er bekymret for hva nasjonalparken vil innebære. Hvis motstanden i alle fall delvis

Gammel granskog, øst for Eriksvann. Snart vernet som nasjonalpark? Foto: Bjørnar Thøgersen

skyldes misforståelser, bør det være mulig å rydde dem av veien.

Flere talere, både i panelet og fra salen, avrundet debatten med å understreke at etableringen av en nasjonalpark i Østmarka ikke må føre til at det eksisterende Østmarka naturreservat får et svakere vern.

Oslo Høyre støtter nasjonalparken
Mathilde Tybring-Gjedde (H) er medlem av Stortingets energi- og miljøkomite og var invitert til møtet, men hadde ikke anledning til å komme. Men også hun er varm tilhenger av nasjonalparken.

– Dette er et unikt skogsområde med stor verneverdi. Oslo Høyre, og jeg som stortingsrepresentant for Oslo, kommer til å kjempe for Østmarka som nasjonalpark! sier Tybring-Gjedde til Nytt fra Østmarka.

Høyre-politikeren forteller også at hennes første jobb var som servitør på Skjennungstua i Nordmarka, og den første gaven til samboeren var en bok over turområder i marka.

– Østmarka nasjonalpark vil være helt unik. Ingen andre norske nasjonalparker har så mye lavtliggende barskog, og ingen andre ligger så sentralt og bynært. De gamle barskogområdene i Østmarka er hjem for mange sjeldne arter – ikke mindre enn 103 arter er rødlistet! Oslo Høyre mener ikke at en nasjonalpark vil legge begrensninger på friluftslivet. Eksisterende skiløyper vil for eksempel kunne bestå. Østmarka kan få en bynær og bruksspreget nasjonalpark der man ivaretar både naturverdier, rekreasjon og friluftsliv, sier Tybring-Gjedde.

Hva med et nasjonalt nasjonalparksenter?
Til slutt på høstmøtet ble det tid til en runde med synspunkter på et nasjonalparksenter, som pleier å bli bygd i tilknytning til de fleste nasjonalparker. Lan Marie Nguyen Berg påpekte at et nasjonalparksenter i Østmarka vil kunne fungere som en inngang til

alle nasjonalparkene i Norge, på grunn av den sentrale plasseringen nær hovedstaden. Den tanken ble godt mottatt, men det er best å vente med lokaliseringsdebatten.

Deretter kunne tilhørerne på Østmarkas Venners høstmøte gå nokså lettet hjem. I løpet av møtet hadde de også fått med seg forfatteren Håkon Breivik Myhrs presentasjon av boka *Gjennom Oslomarka med ildsjeler,* og på et av hans lysbilder sto det et sitat fra ØVs styremedlem Sigmund Hågvar om nasjonalparken:

Det er en gave til fremtidens generasjoner.

I dag er nasjonalpark-saken forankret med et politisk flertall i fire av de fem kommunene som sogner til Østmarka. Oslo, Rælingen, Lørenskog og Nordre Follo har til sammen over 800 000 innbyggere. Den eneste kommunen med et negativt kommunestyrevedtak er Enebakk, som har 11 000 innbyggere.

75 blomsterflue-arter påvist i Østmarka

Tekst: Tore Randulff Nielsen

Kartleggingen av blomsterfluer i Østmarka begynte i 2020 og endte med at det ble påvist hele 75 arter. Etter at Nytt fra Østmarka omtalte denne kartleggingen første gang, ble det også funnet en sjelden art med få funn i Norge.

Blomsterfluene tilhører familien *Syrphidae*, som er en artsrik familie med over 6000 kjente arter. I løpet av en registrering i 2020 og 2021 er det nå funnet til sammen 75 arter, tilhørende 33 slekter, i Østmarka. En av de påviste artene heter mørk messingblomsterflue – latinsk navn: *Callicera aurata* – og er en sjelden og rødlistet art med bare noen få funnsteder fra før i Norge.

Kartleggingen ble omtalt i Nytt fra Østmarka nr. 2 i 2021, etter at det var funnet ca. 35 arter. I løpet av sommeren 2021 ble det funnet ytterligere 40 arter. Den fullstendige listen over alle Østmarka-artene – med artsnavn – kan leses i en nettversjon av denne artikkelen, som ble publisert på www.ostmarkasvenner.no i september.

Blomsterfluene er vanligvis tallrike i skog og mark, der de søker nektar og pollen, og der de pollinerer en mengde blomsterplanter. Som plantebestøvere ses de som den nest viktigste gruppen, etter biene.

Larvene av et stort flertall arter er bladlusetere. Andre larver er nedbrytere av organiske planterester i våtmark, mens atter andre deltar i nedbrytningen av døde trær m.m.

Dette er en mørk messingblomsterflue, en sjelden og rødlistet art med bare noen få funnsteder fra før. Foto: Tore Randulff Nielsen.

Fluene er selv mat for mange insektetende fugler som meiser, sangere og andre småfugl.

Blomsterfluer er fargerike, svært raske og lett synlige insekter, ofte med sterkt gule og svarte tegninger. De kan lett oppfattes som veps, bier eller humler – en likhet som til en viss grad beskytter dem overfor predatorer. Artene er gode flygere som ofte sees stående stille i luften, for deretter raskt å forsvinne.

Materialet blir gitt til Insektavdelingen ved Naturhistorisk museum på Tøyen i Oslo. Forfatteren takker Sabima for reisetilskudd til områdene.

Vanlig markblomsterflue: En middelstor art som er en av de vanligste blomsterflueartene i Norge. Foto: Tore Randulff Nielsen.

Funnet i Østmarka: Mørk solflue. Foto: Frank Strømmen.

Funnet i Østmarka: Brun pelsblomsterflue. Foto: Frank Strømmen.

Funnet i Østmarka: Engvepseblomsterflue. Foto: Frank Strømmen.

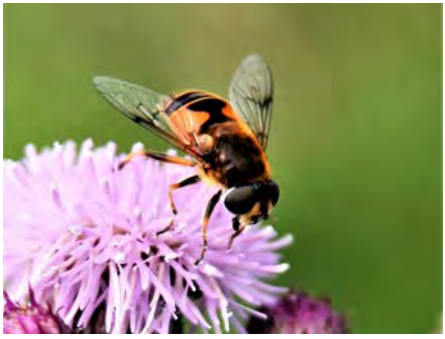

Funnet i Østmarka: Hagedroneflue. Foto: Tore Randulff Nielsen.

Funnet i Østmarka: Myrtigerflue. Foto: Frank Strømmen.

På dette bildet fra 1930 bader artikkelforfatterens tiårige far Gunnar Søderstrøm (t.v.) sammen med søsknene Finn (8 år) og tvillingene Gerd og Rolf (6 år). Foto: Privat.

Østmarka-minner gjennom flere generasjoner

Tekst: Britt Floberg

I 1930 lå ti år gamle Gunnar Søderstrøm i telt ved Elvåga sammen med småsøsknene. Datteren Britt fikk sin første dukkert i Mønevann da hun var åtte måneder gammel – i 1950 – og i 1989 var hun på kanotur til Nordre Krokvann med sønnen og to av hans kamerater. Flere generasjoner, og alle føler varmt for Østmarka.

Mitt første møte med Østmarka skjedde da jeg var ca. åtte måneder gammel og var på tur med mine foreldre, Else og Gunnar, til Mønevann. Jeg satt i sekken til pappa (datidens bæremeis) på veien til Mønevann, og pappa tok bilde mens mamma dyppet meg forsiktig i det forfriskende vannet.

I 1955 tilbrakte vi en hel ferieuke på den samme plassen ved Mønevann. Da var jeg selv blitt fem år, og min søster Unni var halvannet år gammel. Jeg husker ikke noe fra den ferien, men har heldigvis noen bilder derfra.

I 1961 tilbrakte vi en hel uke ved Nordre Krokvann, da var vi blitt tre barn i aldrene tre, sju og 11 år. I 1963 var vi der igjen; men nå var vi blitt fire barn. Det ble veldig mange turer i Østmarka i årenes løp, og jeg er utrolig glad for at pappa tok oss med på så mange fine turer – ikke bare i Østmarka, men også på Krokskogen, i Nordmarka, i Lillomarka, i Maridalen og mange andre steder. Men det var jo Østmarka pappa var så glad i.

I skjørt og sandaler

Det er morsomt å se hva vi hadde på oss av klær og skotøy den gangen; vi gikk ofte i skjørt og sandaler! Ryggsekkene må ha vært ganske tunge, med både telt og mat for en hel uke. Maten som burde ligge litt kjølig – smør, div. pålegg, egg og bacon blant annet – ble oppbevart i et hull i bakken med en sten over. Vi må ha hatt med ganske mange brød, som sikkert ble tørre etter hvert, men alt smakte når vi var der.

Vi var alltid heldige med været under disse ferieukene. Ved Mønevann kom det av og til kuer på besøk, det var alltid litt spennende. Og sauer var det mye av disse årene.

Den gangen gikk det sti fra Mønevann og innover. Det var så koselig å gå inn til Nordre Krokvann eller «Kroken», som vi alltid sa, og vi hadde flere faste hvilepauser på turen. Den første var alltid ved Mønevann, og senere var det pause ved Vesle Knurra og

Britt Floberg var bare åtte måneder gammel da hun badet i Mønevann for første gang, godt hjulpet av mamma Else. Foto: Gunnar Søderstrøm.

Snakk om å kose seg, da! Bildet er fra en pinsetur til Nordre Krokvann i 1965. Foto: Privat

Vinterbilde fra Mariholtet i 1966. Britt Floberg er helt til venstre, deretter ser vi søstrene Unni, Ruth og Eva. Mamma (Else) står bak Ruth og Eva. Foto: Gunnar Søderstrøm.

Feiringsetra, og til sist en liten stopp ved demningen på Kroken. Derfra løp vi ungene inn til vår faste leirplass.

Bølgeskvulp og lukten av skog

Å, som vi koste oss! Min søster Unni som var sju år og jeg som var 11 lagde bondegård av pinner, mose og kongler. Lekte mye med det. Fisket en del også. Og så kunne vi bare ligge på soveposene i sola og høre på små bølgeskvulp oppunder berget, ligge med ansiktet ned og kjenne den deilige skoglukten. Ble solbrente også, husker jeg. Da kunne vi ligge inni teltet å dra av store flak på ryggen til hverandre.

Vi gledet oss til vi skulle legge oss for kvelden i teltet. Ligge der og høre på skogens mange lyder. Og våkne når sola skinte på teltet, høre fuglene sang, tenk så deilig vi hadde det. Tok noen turer til andre vann også, Tappenbergvann, Mellomkroken og Søndre Krokvann. Vi badet ofte borte ved Krokvannskoia, der var det bedre bunn. Minnene fra disse ferieukene sitter dypt i meg.

Pappa ga oss så mye

Jeg har senere alltid følt en dragning til skog og mark, så det har blitt mange turer i voksen alder også. Jeg nyter å gå i skogen, det er deilig å kjenne på stillheten, bare høre fuglesang. Det gir meg sjelefred. Derfor en varm takk til pappa som har gitt oss så mye. Han var selv født i 1920, broren Finn var født i 1921, og tvillingene Gerd og Rolf kom i 1924. Disse fire fikk lov til å ligge i telt ved Elvåga, med litt tilsyn av faren, når Gunnar var bare ti år gammel. De badet, fisket og koste seg.

Når Gunnar ble litt eldre, lå han og brødrene pluss en kamerat i telt ved Elvåga. Faren kom og leverte brød til dem noen ganger. Om de ikke var ved teltet så blåste han i en fløyte, for at de skulle være klar over at brød var levert. Pappa fortalte ofte at han hadde en veldig fin tid på 1930-tallet.

Snøen i Østmarka

Vi brukte også Østmarka om vinteren, naturligvis. Vi bodde jo like ved Gjelleråsmarka, så vi kunne spenne på oss skia utenfor døra og gå rett inn i marka. Det var mange fine løyper der i min oppvekst. Vi gikk ofte på ski inn til Haukåsen og Mariholtet. Da gikk vi hjemmefra, ned til Lørenskog, langs Ellingsrudelva over Strømsveien og videre innover. Hele familien var veldig glade i å gå på ski.

Jeg har også tatt med begge barna mine (når de var tenåringer) til den «gamle» leirplassen ved Nordre Krokvann. Når min sønn Morten var 16 år (i 1989) var jeg med ham og to av hans kamerater på kanotur nettopp inn til Nordre Krokvann. Lå der i to netter. Utrolig koselig at tre 16-åringer syntes det var greit å ha med meg. Jeg koste meg veldig på den turen. Jeg kan også legge til at jeg og min mann hadde med Mortens eldste sønn Moritz på telttur til Tømmerholtjern da han var fire år. Så fikk også han en liten smak av Østmarka.

Og selvfølgelig har jeg vært innover i Østmarka også mange ganger i godt voksen alder. Jeg og min mann lå for eksempel en natt ved Skålsjøen under åpen himmel for en del år tilbake. Tidlig på morgenen lå vi og så elgen beitet på andre siden av vannet. Det var en fantastisk opplevelse.

Familien gikk tur til Haukåsen både sommer og vinter. Dette bildet er fra 1966, før innflygningsradaren var blitt kledd inn i den hvite «golfballen» vi kjenner i dag. Foto: Privat.

Året er blitt 1966, og nå bærer det innover mot Nordre Krokvann igjen. Foto: Gunnar Søderstrøm.

Jonny Johansen og Harald Haraldstad foran Kommunehytta, en vakker høstdag før snøen begynte å legge seg i Østmarka. Foto: Bjarne Røsjø

Kommunehytta i Rælingen reiser seg igjen

Tekst: Bjarne Røsjø

Kjær hytte har mange navn: Hytta ved Skovholtseter har hatt navn etter både Milorg, Grønberg-kara og kommunen. Men nå er Milorg og Grønberg-kara historie, mens kommunen består. Det viktigste er uansett at Kommunehytta snart er ferdig restaurert, takket være ildsjeler i Rælingen historielag og dugnadsgjengen RØX.

Restaureringen av Kommunehytta begynte høsten 2020, og det var i grevens tid. Både takåsen og bånnstokkene og mye av gulvet var nemlig pill råtten, forteller Harald Haraldstad og Jonny Johansen. Haraldstad er leder i Rælingen historielag og med i dugnadsgjengen RØX, mens Johansen er leder i RØX og medlem i historielaget.

Men veggstokkene var heldigvis nokså intakte, slik at hytta kunne plukkes helt ned og settes opp igjen med nye bånnstokker på et nytt fundament.

– Det opprinnelige gulvet lå rett på bakken, og jeg har ikke tall på alle trillebårlassene med jord vi måtte frakte ut fra hytta. Der

Kommunehytta var et trist syn før restaureringen startet i 2020. Foto: Bjørnar Thøgersen.

inne fant vi også ganske mange tomflasker og blant annet et par hermetikkbokser med hvalkarbonader, forteller Jonny Johansen – og tilføyer at karbonadene hadde gått ut på dato for ganske lenge siden.

Samarbeidet mellom RØX og historielaget er upåklagelig, og mange av de som har deltatt i dugnadsarbeidet med å gjenreise hytta er med i begge foreningene. Arne Selman er en av dem: Han har vært «prosjektleder» for arbeidet.

Omskiftelig skjebne

Hytta ved Skauholtmyra har hatt en omskiftelig skjebne siden 1941–1942, da den ble bygd etter et initiativ av antinazisten Oscar Aas-Haugen (født 1905). Han hadde bakgrunn som idrettsmann og var så kjent i sin samtid at Tiedemanns tobakksfabrikk utga et eget «sigarettkort» med bilde av ham i 1930!

Rælingen-mannen Rolf Aamodt (1931–2020) skrev i 2018 en artikkel om hyttas historie, og der leser vi blant annet at Aas-Haugen var en smart strateg: Han klarte nemlig å overbevise kommunens ledelse om at skogsarbeiderne trengte en overnattings- og hvilebrakke i kommuneskogen. Men den egentlige motivasjonen var at Aas-Haugen skulle organisere en Milorg-gruppe i området, og Milorg trengte et tilholdssted i skogen.

Rolf Aamodt skriver også at Milorg-gruppa i Rælingen fikk medlemmer fra både Fet og Enebakk. Flere av Milorg-medlemmene – som Clifford Christiansen og Johannes Bognerud fra Enebakk – var gamle kjente fra Aas-Haugens tid som aktiv idrettsmann.

Aas-Haugen fikk hjelp til selve byggingen av Rælingen-karen Ole K. Elverhøy og flere andre. Vinteren 1942 ble det holdt et stort

Oscar Aas-Haugen var en kjent idrettsmann og figurerte blant annet på et samlekort som ble utgitt av Tiedemanns tobakksfabrikk i 1930. Foto: Privat

Milorg-møte der inne, men da holdt Aas-Haugen seg på avstand – fordi han mente at det var dumdristig å samle mange motstandsfolk på ett sted. Det hadde han kanskje rett i, for våren 1943 arresterte nazistene hele 42 Milorg-menn fra området – og flere av dem hadde vært med på møtet i hytta.

Milorg-hytta ble til Grønberg-hytta

Etter den arrestasjonsbølgen sov Oscar Aas-Haugen sjelden hjemme, og slik unngikk han å bli arrestert av okkupasjonsmakten. Men krigen tok slutt, og etter noen år begynte folk i Rælingen å snakke om Grønberg-hytta istedenfor Milorg-hytta. Det skyldtes at flere av de kjente Grønberg-kara bodde mer eller mindre fast der i mange år. Seks av de sju Grønberg-brødrene, som var født mellom 1892 og 1910, bosatte seg i Østmarka og livnærte seg som tømmerhoggere for bønder i Lørenskog og Rælingen. Brødrene brukte også ei hytte i Jongseteråsen, blant annet.

Helen Østbye og Lørenskog historielag utga i 2013 et hefte som beskriver brødrenes liv i den nordlige delen av Østmarka. De siste brødrene ga seg med skogsarbeid og hytteliv i Østmarka utpå 1960-tallet, og den siste av Grønberg-brødrene døde i 1983.

Forfallet satte inn

Deretter ble hytta mindre og mindre brukt, og forfallet satte inn. Helt til både historielaget og RØX for et par år siden begynte å legge en plan for istandsetting. Kommunehytta ligger strategisk plassert på en lun og fin plass like ved skiløypa mellom Ramstadsjøen og Djupdalen, et par steinkast fra grensa til Ramstadslottet naturreservat.

– Vi kunne ikke sitte stille og se på at denne historiske hytta falt helt sammen, og da særlig etter en sterk oppfordring som kom fra Rolf Aamodt. Men vi innså også at jobben med å restaurere den var for stor til at den kunne gjøres bare på dugnad, forteller Haraldstad og Johansen.

RØX og historielaget begynte å undersøke mulighetene for støtte til prosjektet. Det første bidraget kom fra Rolf Aamodts enke i forbindelse med mannens begravelse, og deretter kom det støtte fra både Lillestrømbanken, Rælingen Jeger- og Fiskerforening,

Hvis du følger disse skiltene, får du en vakker tur inn til Kommunehytta via lysningen der Skovholtseter lå i gamle dager. Foto: Bjarne Røsjø.

Rælingen Skogeierforening og samarbeidsorganisasjonen Tømmerruta. Det største bidraget kom fra Sparebankstiftelsen og utgjorde kr. 270 203, som var nøyaktig det beløpet de hadde søkt om. Dermed kunne restaureringen begynne høsten 2020.

Kommer utedo og vedovn

Da Nytt fra Østmarka gikk inn til Kommunehytta i oktober 2021 – i hælene på Haraldstad og Johansen – hadde bygningen fått igjen både tak og vegger og mønsås. Entreprenørfirmaet Øyeren Bygg AS hadde påtatt seg å stå for gjenoppbyggingen, og snekkeren Øyvind Hektner og medarbeideren Joachim Nordseth var i full gang med å montere takrenner – som hytta aldri hadde i sitt tidligere liv.

Når snekkerne er ferdige gjenstår det litt rydding utendørs, og så skal historielaget og RØX frakte inn og sette opp en prefabrikert utedo. Hytta skal også utstyres med en gammeldags vedovn som kan brukes når pipa er bygd opp igjen, samt en liten kjøkkenkrok og et bord som sto igjen etter Grønbergkara. Det trengte bare litt stell, så var det like fint igjen. Kanskje kommer det også et par sengebenker langs to av veggene, og et par sittegrupper i den lune bakken på forsiden av hytta.

Tilbud til flere grupper

Hytta lå opprinnelig i kommuneskogen, men i forbindelse med opprettelsen av Ramstadslottet naturreservat i 2001 ble kommuneskogen brukt som makeskifteareal med

I slutten av oktober var en dugnadsgjeng med åtte personer i aksjon for å rydde uteområdet ved Kommunehytta. Foto: Hans Isdahl.

Losby Bruk. Dermed kom hytta til å ligge på Losby Bruk sin eiendom.

– Losby ved skogsjef Erling Bergsaker har hele tiden vært veldig positive til dette prosjektet! understreker Haraldstad.

RØX og historielaget har ikke kommet så langt at de har tenkt på en innvielsesdato ennå, men de håper og tror at hytta kommer til å bli mye brukt når restaureringen er ferdig.

– Dette blir jo et fint turmål både sommer og vinter, og kanskje jegere kan bruke den. En annen mulighet er at skolene i området kan bruke hytta som base for undervisningen i krigshistorien i dette området. Jeg har allerede vært i kontakt med skoleverket i kommunen, og det virket absolutt som om de er interesserte. Skolene er jo grådig flinke til å bruke bygdetunet, da kan de sikkert få utbytte av denne hytta også, håper Jonny Johansen.

Hytta blir også et fint turmål for de som rett og slett liker å gå tur i skogen. Den vanligste sommer-ruta via stien og skogsveien fra sørenden av Marikollen skisenter er riktignok steinete og nokså trist i starten, men så blir traseen bedre etter hvert som du vandrer sørover i Brudalen. Og hvis du svinger vestover der du ser skiltene som peker mot Skovholtseter og Kommunehytta, er du straks inne i en av de vakreste delene av Østmarka.

Praktbok om Østmarka!

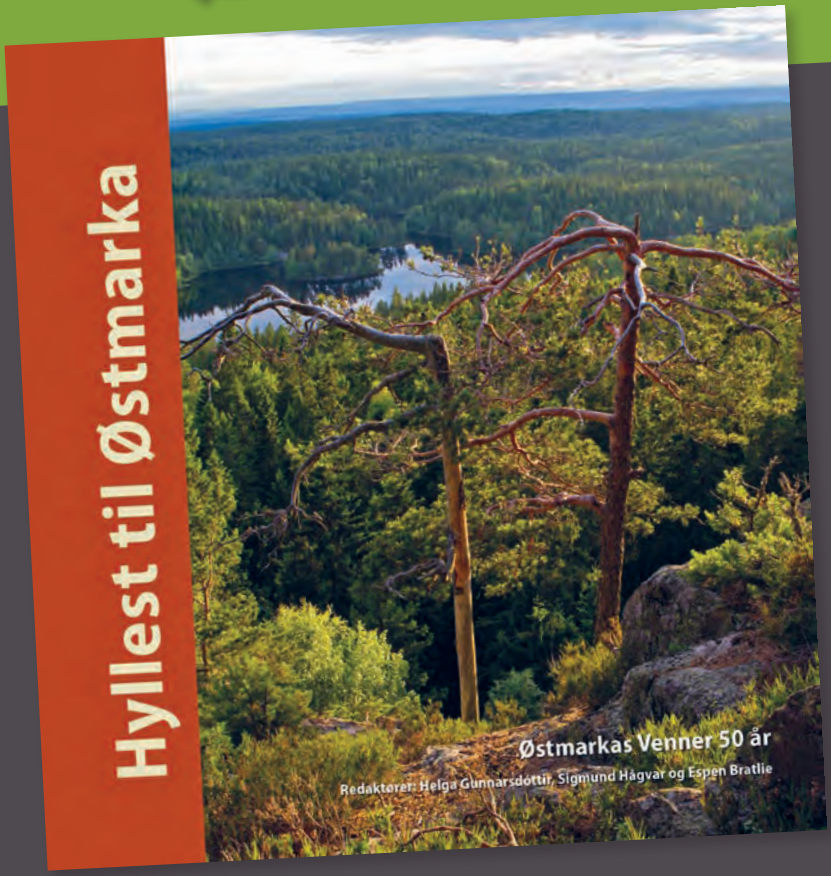

Boka om Østmarkas natur og dens betydning for friluftsliv og naturopplevelse.
Mange bidragsytere, blant andre Sverre M. Fjelstad med flere tekster og egne bilder.

Boka kan kjøpes på utvalgte steder eller bestilles direkte fra Østmarkas Venner.
Se våre nettsider for nærmere informasjon. www.ostmarkasvenner.no
Pris: 250,- inkl porto ved bestilling på nett.
Ved direkte kjøp og på våre arrangementer kr 200,-. Innbundet, 307 sider

Djevelsteinen er et imponerende skue, men vanskelig å finne. Her er det Egil Engen som har søkt ly under den. Foto: Bjørnar Thøgersen.

På skattejakt i en lite kjent del av Rausjømarka

Tekst: Egil Engen og Bjarne Røsjø

Rausjøgrenda er mye besøkt og har en spennende historie om fløting og sagbruk, men også Rausjømarka mellom Bysetra og Bindingsvann har mye å by på. Her kan vandrere finne spesielle naturformasjoner, kulturminner av eldre og nyere dato, en fløtningsvei med dramatisk historie – og mere til.

Mange Østmarka-vandrere er sikkert godt kjent med fløtinga og sagbruka i Rausjøgrenda, men mellom Svartoren og Bindingsvann går det en fløtningsvei som er mindre omtalt. Vi vet likevel mye om tømmerfløtinga i dette området takket være en artikkel som Konrad Røsjø skrev i Morgenposten i 1935, femti år etter at han selv var med på fløting her som 14-åring. I artikkelen skrev Konrad også om folkeliv og ikke minst overtro på slutten av 1800-tallet.

Historien forteller oss at Østmarka fram til 1537 var kirkegods – og almenningsskog alle-

Egil Engen ledet 23. oktober en tur for Østmarkas Venner, med start på Bysetermåsan kl. 09. Bildene til artikkelen er fra den turen. Foto: Bjarne Røsjø.

rede før kirkens innflytelse. Det vil si at de som bodde her kunne setre, ha dyr på beite, ta ut ved, gå på jakt, og så videre. Almenningsperioden fortsatte også etter at området ble krongods, men på 1600-tallet begynte kongen å få dårlig råd og solgte ut eiendommer til private – også i Østmarka. På 1600-tallet ble også vannsaga tatt i bruk, det ble mer lønnsomt å drive skogen, og trelasthandelen fikk et oppsving.

Sagbrukseiere ble uforskammet rike

Fra rundt 1670 til 1860 ble sagbruket i store deler av kongeriket regulert av sagbruksprivilegier, som ga private eiere enerett til å skjære tømmer til eksport. Dette gjorde at staten kunne kontrollere mengden av tømmer som skulle sages til plank, og dermed også påvirke prisene og skattene.

I Rausjø og Fjell var det slike privilegier fra 1688, og privilegier fikk man først etter å kunne vise til 30 års drift. Det betyr at det må ha vært sagbruksdrift både i Rausjø og på Fjell siden midten av 1600-tallet. Det lå en oppgangssag ved utløpet av putten nord for Bindingsvannet, og den første vannsaga i Rausjøgrenda lå trolig ved Øvresaga. Den Østmarka vi opplever i dag, inneholder fortsatt kulturminner og andre spor etter denne spennende historien.

Behovet for sagtømmer var økende på 15- og 1600-tallet, særlig i Amsterdam – hvor alle bygninger i byen hviler på 10-12 m lange påler fra den tiden. Den store bybrannen i London i 1666 skapte stort behov for tømmer, og vi kan anta at deler av tømmeret fra Rausjømarka havnet i disse europeiske storbyene.

Heimevernet hadde skytefelt på Donemåsen på 1950-tallet, og disse anviserne er et minne fra den tiden. Foto: Bjarne Røsjø.

Kulturminner av nyere dato

Men Rausjømarka inneholder også «skatter» med ukjent opphav, som det rustne turbinrøret som ligger ved stien mellom Bysetermåsan og Donemåsan. Det har ligget der i minst 50 år, ifølge orienteringskartet «Bysetermosen» fra 1972–73. Men hvorfor i all verden ligger det der? Ingen har hittil kunnet gi svar på dette.

Donemåsan er egentlig to myrer, og den østre myra ble brukt som skytebane for Heimevernet (HV) på 1950- og 60-tallet. Her finner vi fortsatt to gamle selvanvisere, som et minne fra den tiden. En tredje selvanviser står noe lenger øst. På 1980-tallet ble det foreslått å anlegge et større skyte- og øvingsfelt for HV ved myra, men planen ble skrinlagt etter kraftig motstand fra blant annet Østmarkas Venner.

De to hyttene/brakkene nord for myra ble satt opp av HV i forbindelse med skytebanen. Hyttene ble senere disponert i en årrekke av 2. Bekkelaget speidergruppe, som for tiden ikke er aktiv. Myra er administrativt fredet for sin bevaringsverdige skog. Navnet kommer av snarefangst (done = snare), fra en tid hvor også spilljakt fortsatt var ansett som kurant.

Svartholsbekken ble til Svartoren

Det vannet som i dag heter Svartoren oppstod da Svartholsbekken ble demmet opp på 1800-tallet, i forbindelse med fløting helt innenfra Gjevikputten og Steinsjøen, forbi Askevann og de tre Kjærmåsatjerna. Det opprinnelige navnet var «kjør-måsatjerna» – dvs. vannene man kunne kjøre på om vinteren, for dette var en del av Plankeveien. De tre tjerna ble demmet opp til én vannflate, for å underlette fløtinga videre til Skjelbreia og ned i Svartoren før det ble fløtet ned til Bindingsvann ved Svarthol.

Konrad Røsjø var skogbruksfullmektig og bestyrer av Rausjøbruket for godseier Carl August Gulbranson på 1890-tallet og fram til 1907, så han kjente godt til Østmarkas historie da han skrev i Morgenposten. Takket være Konrad vet vi i dag at det var to oppdemninger mellom Svartorens utløp og Bindingsvann. Den øverste het Kudammen, som vi så vidt kan se sporene etter ved minimal vannstand.

Ca. 100 meter nedstrøms for Kudammen lå Torerdammen, som har fått sitt navn fordi

I dag er det bare sivile tårn på toppen av Svartåsen, etter at det store Nato-tårnet ble revet på 1990-tallet. Foto: Bjørnar Thøgersen.

Hvem har lagt fra seg dette turbinrøret for 50 år siden, midt i skauen? Foto: Bjarne Røsjø.

skogfullmektigen Thorer Fjeld omkom her i en ulykke i 1865. Thorer og en gjeng med andre fløtere skulle løsne på en tømmerhaug som satt fast i elva, og her kommer et utdrag av Konrads beretning:

Hauen gikk da 'n Torer fikk laus stokken og alle de andre kom i lann, men det ene beina hass Torer blei klemt melom tømre så 'n ette kunne komma laus. Han Per Vangen og 'n Ingebret Skjelbreia høgg hakan i 'n, men klea rauk og han gikk med.

Døm fant 'n att nerpå Sæterslora dagen etter, men det fantes ette et heilt bein i 'n.

Avfolking og kronglete skolevei

Rausjøbruket hadde på det meste 11 plasser og bortimot 100 fastboende. På 1950-tallet ble mange av plassene avfolka. Driftsformene i skogen og kommunikasjonsmulighetene gjorde det ikke lenger nødvendig at skogsarbeiderne bodde nær hogstområdene, og mange flyttet ned til Fjeld. Ungene ved Fjellbygda gikk på skole i Rausjøgrenda på slutten av 1800- og begynnelsen av 1900-tallet. «Nyskolen», som ble tatt i bruk i 1913 står fortsatt og leies ut til blant annet skoleklasser av Enebakk kommune.

Her lå Torerdammen, hvor en skogfullmektig omkom under fløtinga i 1865. Foto: Bjarne Røsjø.

I motsetning til andre steder, der ungene kom fra skauen ut til skolen, dro de her altså *inn* i skauen for å gå på skole! Ella Berg, som bodde i Svarthol og var født i 1920, fortalte om dette i boka *Minner og dikt*, som hun utga på eget forlag i 2007. Skoleveien gikk blant annet forbi Blinkefoss, som er et lite fall i den koselige bekken som renner ut i Bindingsvann. Deretter gikk skoleveien over Donemåsaliene og videre forbi Tømmermyrene og fram til Ålmarktjernet, hvor stien traff Rausjøveien som kommer fra Fjeld.

– Der var det ryddig og reint å trå for små bein, men liksom så hardt og rart, forteller Ella Berg.

Dollarveien og Djevelsteinen

Fra Rausjøveien går det av en vei som ble anlagt på 1950-tallet, og som kalles Nato-veien (av noen også Dollarveien). Veien går til Svartåsen, hvor et større kommunikasjonstårn ble tatt i bruk av Nato i 1962. Anlegget var døgnbemannet fram til 1988, da stasjonen ble lagt ned, og tårnet ble revet tidlig på 90-tallet. Fra 1986 hadde Forsvarets Tele- og datatjeneste ansvaret for kommunikasjonsmaster og gjenværende anlegg på åsen. I Nato-tiden var det forbudt for turfolket å gå her, men i dag er Svartåsen et morsomt turmål med fin utsikt mot Oslo.

Det er mange store flyttblokker fra seneste store istid i Østmarka, og Djevlesteinen er en av de største. Det er ikke helt klart hvorfor den har fått navnet sitt. Enebakk-mannen Walter Svarthol skal ha sagt at han mener å ha hørt at navnet har noe med størrelsen å gjøre, og at den blir omtalt som en «jævel» fordi det er så vanskelig å komme opp på den. Steinen var et populært turmål da de første fotturistene begynte å vandre i denne delen av marka, men det er færre som nå rusler innom, fordi den har blitt skjult av tett vegetasjon. Djevelsteinen har ellers vært et samlingspunkt for kaffekok og matpause, med litt ly for vær og vind, og skal også ha vært brukt både av jegere og tømmerhoggere.

Denne artikkelen er ment som en smakebit for vandrere som har lyst til å oppleve en litt mindre kjent del av Østmarka. Et siste tips: Hvis du tar en liten avstikker fra veien mellom Fjeld og Bindingsvann, og følger et lite tråkk oppover langs østsiden av Svartholsbekken, finner du flere fine jettegryter som flere burde kjenne til.

Artikkelen vil også bli publisert på Østmarkas Venners nettside, med en omfattende kildeliste.

Vi oppfordrer til bruk av AvtaleGiro eller eFaktura

Østmarkas Venner minner om at det nå er mulig å betale medlemskontingenten som eFaktura eller å inngå avtale om AvtaleGiro.

Vi oppfordrer våre medlemmer til å ta dette i bruk slik at vi kan redusere behovet for plastpakking av bladet, samt at det reduserer omfanget av purring av ubetalte fakturaer.

Opprettelse av avtale om AvtaleGiro eller eFaktura gjør du i din nettbank, etter at du har betalt mottatt faktura for medlemskontingent 2022.

For de som i sin nettbank har meldt fra at de alltid ønsker eFaktura, er eFaktura-avtalen allerede opprettet automatisk eller vil bli opprettet automatisk etter at faktura er betalt. Takk til alle som betaler innen forfall, det sparer oss for mye arbeid og foreningen for penger.

Husk å melde adresseforandringer, og å melde fra om adresser og navn som er feilskrevet. Vi får mange blader i retur fra Posten pga. manglende adresseendring eller at adresse er feilstavet.

Adresseendringer kan meldes på www.ostmarkasvenner.no, sendes til medlem@ostmarkasvenner.no, eller med vanlig post til Østmarkas Venner, Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo.

Sigmund Hågvar har fått biologenes hederspris

Tekst: Bjarne Røsjø

Sigmund Hågvar har fått Bonnevieprisen – Norsk Biologforenings hederspris – som deles ut årlig til personer som har gjort en særlig innsats for norsk natur og biologifaget. Hågvar er styremedlem i Østmarkas Venner og har blant annet engasjert seg sterkt i planene om en nasjonalpark i Østmarka.

– Hele styret i Østmarkas Venner gratulerer Sigmund med denne prisen! Han har sittet sammenhengende i vårt styre i 10 år og er en av arkitektene bak arbeidet med nasjonalparken i Østmarka. Hans kunnskap om naturen og naturvern har vært helt uvurderlig i denne krevende og spennende prosessen, som kanskje blir fullført med vern i 2022, sier ØVs styreleder Helga Gunnarsdóttir.

Sigmund Hågvar fikk tildelt Bonnevie-prisen under Norsk Biologforenings årskonferanse 12. november. Foto: Elina Melteig, Titan/UiO.

Bonnevie-prisen for 2021 ble utdelt under Norsk Biologforenings årlige konferanse, som ble arrangert fredag 12. november på Universitetet i Oslo. Sigmund Hågvar er professor emeritus i natur- og miljøvern fra Norges Miljø- og biovitenskapelige universitet og har hatt en rekke tillitsverv i foreninger. For tiden er han styremedlem i Østmarkas Venner samt nestleder i Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA), som hadde nominert ham til prisen.

Aktiv på mange plan

– Hågvar har nedlagt en innholdsrik, lang og meget verdifull virksomhet for norsk natur og for biologifaget i norsk offentlighet som forsker, forvalter, formidler, foreningsaktivist og forteller. Han har helt fra sin tidlige akademiske karriere og til denne dag vært aktiv på mange plan: I det vitenskapelige organisasjonsliv og i foreninger

Sigmund Hågvar har ledet flere turer i regi av Østmarkas Venner. Her er han fotografert ved Tonevann, på terskelen til Østmarka naturreservat. Foto: Bjarne Røsjø.

innen naturvern og friluftsliv, skrev NOA i sin nominasjon av Hågvar.

NOA påpekte også at Hågvar har publisert et imponerende antall artikler i både internasjonale og norske tidsskrifter, samt flere avhandlinger og bøker. Temabredden er også imponerende. Stikkordene er: Insekter og insektliv, fugler og fugleliv, naturvern generelt, naturvern/forvaltning, naturvernundervisning, skog og skogvern.

I den norske fagtidsskrift-oversikten har han bak seg mer enn 140 artikler. Hågvar er også registrert som forfatter og redaktør av nærmere 40 avhandlinger og bøker. Blant boktitlene finner vi blant annet *Norsk naturarv* fra 2001, *Norsk urskog og gammelskog* fra 2011, *Norske Miljøkamper* fra 2016 og *De kloke og dumme musene – En miljøfabel*, som ble utgitt i 2017.

– Sigmund får også prisen for sin store formidlingsevne gjennom bøker om natur og naturvern. Den formidlingsevnen fikk jeg erfare da vi sammen redigerte Østmarkas Venners jubileumsbok, *Hyllest til Østmarka*, som ble utgitt i 2016. Det var en fantastisk hyggelig og lærerik opplevelse å være redaktør sammen med Sigmund, sier Helga Gunnarsdóttir.

Engasjert i naturvern

Hågvar har hatt et stort engasjement i lokale naturvernsaker som Kolsås – Dælivann, Kulpåsen, og Tanumplatået i Bærum i tillegg til nasjonalparken i Østmarka.

– Som medlem i skogutvalget siden starten har han vært en god støttespiller i viktige kampsaker, som for eksempel Trillemarka, og vært en forkjemper for vern av store sammenhengende områder – som han mener er de eneste som kan klare å opprettholde naturverdiene på lang sikt, sier Gjermund Andersen i en omtale på Naturvernforbundets nettsider. Andersen er leder i Naturvernforbundets skogutvalg.

Bonnevie-prisen er en forskningspris som er opprettet til ære for Kristine Bonnevie, Norges første kvinnelige professor. Blant tidligere prisvinnere finner vi Klaus Høiland, Anne Sverdrup-Thygeson, Dag O. Hessen og Nils Christian Stenseth.

Det er Norsk Biologforening som deler ut prisen, som ifølge kriteriene gis til «... en person, en organisasjon, en informasjonskanal eller et spesielt initiativ, som på en særdeles fordelaktig måte har fremhevet biologifaget i norsk offentlighet eller i norsk skole». Prisen består av et kunstverk og et æresmedlemskap i Norsk Biologforening.

KLIMANØYTRAL DISTRIBUSJON
Levert av Posten

NORGE P. P.
posten

Returadresse:
Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand,
1112 Oslo

Varsel om årsmøte i Østmarkas Venner

I henhold til foreningens vedtekter skal det
avholdes årsmøte hvert år innen utgangen av mars måned.
Styret i Østmarkas Venner varsler herved medlemmene om at årsmøtet avholdes

Tirsdag 29. mars 2022 kl. 19 på Skullerudstua.

Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet må være sendt styret innen 15. januar 2022.

Vi ønsker alle venner av Østmarka en god jul og et godt nytt år!

Støtt Østmarkas Venner via Grasrotandelen

GRASROTANDELEN

ØSTMARKAS VENNER
Organisasjonsnummer: 871278202

32774871278202